مداح باید یک قدم جلوتر باشد

رازهای ستایش را می‌دانیم؟

■ محمدرضا کردلو ■

مدح، ستایش و در منقبت ائمه اطهار(ع) سخن گفتن، ذکـر اهل بیت(ع) و اسـتمرار در برگزاری هیـأت و اداره تکایا آن هم نه تنها در محرم و صفر که در همه ایام سـال، بر چند محور استوار است که یکی از آنها مداح است. اگرچه حضور و سخنرانی خطیب‌های توانمندی که دایر مدار معرفت و احکام سـخن می‌گویند، در ترویج سبک زندگی اسلامی نقش بسـزایی دارد، اما تاثیر شگرف ذکر اهل بیت علیهم‌السلام موضوعی است که باید بیشتر از آنچه باید درباره آن سخن گفت.

یکی از صاحبان منبر ذکر جملات قابل تاملی دارد کـه راهنمایی به مطالعـه و خواندن می‌کند: اینکـه مـداح، چطـور مخاطب و نیـاز مجلس را بشناسد، بستگی به ذکاوت و هوش او دارد، بعضی از مداحان نوع ارتباط با مردم را می‌شناسـند. این کار یک نوع ذکاوت فطری می‌خواهد، بقیه‌اش هم آموختن است. عزیزان باید مطالعه کنند، به معنای اشعار مسلط باشند و مطابق فضای غالب مجلس، شعر و روضه بخوانند.

یکـی از راه‌هـای ترویـج نمونه مورد پسـند اهل بیت(ع) از مداحـی و ذکر مصیبت، بازخوانی صحیح معرفتی و تاریخی این موضوع است.

یکـی از کتاب‌هایـی که اخیرا دربـاره موضوع مداحی به نگارش درآمده است کتابی است با عنوان «رازهای ستایش» که به بایدها و نبایدهای مداحی اهل بیت علیهم‌السـلام پرداخته است. این کتاب را زین‌العابدین غلام نوشـته اسـت که در زیر طی گزارشی به معرفی این کتاب می‌پردازیم.

این کتاب، به موضوعاتی از قبیل «مداح از دیدگاه ولایت»، «ادبیات در مداحی»، «بایدها و نبایدهای اخلاقـی مداحی اهل بیت(ع)»، «آسیب‌شناسـی و احـکام تخصصـی»، «آداب و فنـون مداحی»، «روضه»، «مناجات و زیارتخوانی» و برخی اشعار و سبک‌هامی‌پردازد.

این نوشته که با زبانی ساده و قابل فهم در اختیار علاقه‌مندان به ذکر اهل بیت و مداحان قرار گرفته است، نکات ظریف و مهمی را مورد توجه قرار داده است.

در قسـمت پیشـگفتار نویسـنده، مداحان و ستایشگران «آل‌الله» را یکی از حلقه‌های وصل به منبع نور الهی تعبیر می‌کند و می‌نویسد: مداحان و ستایشـگران آل الله در سایه علما و فقها، یکی از حلقه‌های وصل به این منبع نور هستند که اگر از راه صحیح و با روش درست حرکت نمایند، قطعا مورد عنایت و حمایت این خاندان خواهند بود، چنانچه در برخی روایات درباره شـاعران اهل بیت(ع) آمده است که تا زمانی که از ما می‌گویید روح‌القدس در جان شما می‌دمد.

وی سـپس ارکانـی را بـرای مـداح و مداحی برمی‌شمرد؛ ۱- از که می‌گوید؟ ۲- با که می‌گوید؟ ۳-چه می‌گوید؟ ۴- چگونه و با چه روشی می‌گوید؟

در قسـمت اول این کتاب که بـا عنوان مداح از دیدگاه ولایت آورده شـده اسـت، نویسـنده به بخش‌های مهمی از دیدگاه‌های رهبر معظم انقلاب پیرامون مداحی پرداخته اسـت؛ در بخشی از این قسـمت به بیانات رهبر فرزانه انقـلاب در دیدار با مداحان اشاره شده که ایشان درباره مداحی گفته‌اند: «شأن مداح این است؛ یعنی برانگیختن عواطف، و به کمک اندیشه و خرد بردن این عواطف. شأن مداح و ستایشـگر - این حرفه‌ای که امروز در کشـور ما بحمدالله به‌وفور وجود دارد - این است که بتواند با بیان هنری، با شیوه هنری، با اجرای هنری، معرفت را در بین مردم گسترش دهد. مداحی، معرفت‌افزایی است... شأن مداح و ستایشگر این است که بتواند با بیان هنری، با شیوه هنری، با اجرای هنری، معرفت را در بین مردم گسترش دهد».

رهبر معظم انقلاب، انتخاب شعار را از مهم‌ترین الزامات مداحی عنوان کـرده و می‌گویند: «گاهی می‌بینیـد که بـرای حفظ یک بنـای اعتقادی یا عاطفی، آن‌قدر که یک شعر اهمیت دارد، چندین کتـاب اهمیت نـدارد. همیـن ۱۲ بنـد معروف «محتشم» که جزو اشعار قدیمی مرثیه و مصیبت اسـت، با اینکه مطالبی کـه در این کتاب و در این ۱۲ بند هست، چیزی نیست که امثال او، شبیه این مطالب را در کتاب‌های خود نیاورده باشند؛ در عین حال، اشعار او تأثیر خاصی دارد. غالبا هم چیزهای ذوقی است».

گر چشم روزگار بر او فاش می‌گریست
خون می‌گذشت از سر ایوان کربلا

آنچنـان حادثه کربلا را بـرای مخاطب تصویر می‌کند که این مفاهیم با همه بار اعتقادی و عاطفی و انسانی و سیاسی و فکری، در اعماق جان مستمع نفوذ می‌کند. اهمیت این اشعار، چنین است.

باز این چه شورش است که در خلق عالم است
باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است

ببینید! اصلا با یک هنر و ذوق و ارائه سخن و به شکل خاصی، دل را متوجه می‌کند. اهمیت شعر، این است. رفتار ائمه (علیهم‌السلام) اینگونه بود که دعوت شعری را تقویت می‌کردند. فقط ائمه(ع) هم نبودند که این کار را می‌کردند؛ نقطه مقابل‌شان هم همین‌طور بودند. یعنی همین خلفای «بنی‌امیه» و «بنی‌عباس»، برای پیشرفت کار خود، محتاج شعر بودند و به شعرا پول‌های گزاف می‌دادند تا برای آنها شعر بگویند. شعرا هم می‌گفتند؛ چون پول و رشوه در میان بود.

از بخش‌هـای دیگری از بیانـات رهبری که در این کتاب تحت عناوین «پالایش درونی آموختن»، «چیزی را بخوانید که مقول باشـد»، «محور قرار دادن تعابیـر عاشـقانه دعاها و زیارت‌هـا»، «هنر تفهیـم»، «انحرافات در مداحـی»، «لزوم پرهیز از اختلاف‌افکنی میان مسـلمین»، «ترکیب شـور و شـعور در مجالس»، «هیأت سـکولار نداریم» و... مورد تاکید قرار گرفته‌اند به بایسـته‌های مداحی و ذکر مصیبت و روضه پرداخته شده است.

در فصـل بعدی این کتاب با عنوان «ادبیات در مداحی» به نقش شـعر در مدح اشاره شده است و با زبانی سـاده و قابل فهم قالب‌های شعری اعم از «غزل»، «قصیده»، «قطعه»، «مثنوی»، «دوبیتی»، «ترجیع‌بند»، «ترکیب‌بند»، «مسمط» و «مستزاد» تعریف شده است.

در این بخش همچنین نویسنده نکاتی را پیرامون شعر مطرح کرده است؛ اینکه شعر باید هم از لحاظ قالـب و هم از حیث محتوا، جاندار و قوی باشـد. آشنایی مداحان با ادبیات منظوم فارسی و محتوای آن، نپرداختـن صرف به جنبه مصیبت و مضامین احساسـی، استفاده از اشعار عامیانه (فولکلوریک) برای برقراری ارتباط عاطفی با تاکید بر حفظ وقار و متانت و سنگینی اشعار رعایت موارد فوق در اشعار، استفاده از اشعار متناسب با مجالس مختلف، تسلط ظاهری و محتوایی مداح بر شعری که می‌خواند از جمله نکاتی است که درباره شعر در مداحی در این کتاب مطرح شده است.

در فصل ادبیات در مداحی پیرامون دستگاه‌های آوازی نیز بحث شـده است. در این قسمت با ارائه مثال‌هایی درباره دستگاه‌های مختلف توضیح داده شده است. مثلا در بخشی از این کتاب درباره مقام «دشتی» آورده شـده است: دشتی یکی از الحانی است که در مداحی زیاد استفاده می‌شود. مداح اگر بخواهد خوف را اجرا کند باید به اضطراب حضرت زینب علیهماالسـلام برسـد تا بتواند خوف را اجرا کند. نمونه آن لحن دشـتی است که می‌توان شعر «گلـی گم کرده‌ام می‌جویم او را...» تمرین کرد. در تعزیه‌خوانی اغلب دشتی می‌خوانند. جواب دشتی در تعزیه باید ماهور باشد.

در جای دیگری می‌نویسـد: «در اصول مداحی یکـی از اجراهـای مهمی که باید از آن دور شـد، پاپخوانـی اسـت زیرا از لحاظ فنـی و مضمونی از مداحی جدا می‌باشـد». در راسـتای این موضوع افراد زیادی را داشـتیم که از سنتی‌خوانی و قرائت قرآن و حتـی مداحی به پاپخوانـی روی آورده‌اند ولی به‌خاطر غنایی که پاپخوانی دارد شخص دچار انحراف از چارچوب مداحی می‌شـود... کسـی که می‌خواهد مداحی قوی داشـته باشـد، باید روی لحن زیاد کار کند. به طور مثال بچه‌ای که ابتدا به مدرسه می‌رود، روی حروف با آن کار می‌کننـد و در ایـن فرآیند مهارت‌های شنیداری و گفتاری کودک را قوی می‌کنند. بعد می‌گویند حروف را به هم بچسـباند تا کلمه را بتواند بگوید.

کسـی که در ابتدای مداحی است، باید بخش بخش تمرین کند. بعد از تمرین باید کلمات را به هم بچسباند و به آن لحن رنگ بدهـد. موقعی که جمله با لحن رنگ‌آمیزی می‌شود دیگر پرده‌ها دیده نمی‌شود.

در بخـش بعـدی ایـن کتـاب بایدها و نبایدهـای اخلاقـی مداحـی اهـل بیت علیهم‌السـلام، مورد بحث قـرار گرفته و به آنها اشاره شـده است. تقوا، مقاومت در گرم و سـرد و پستی و بلندی روزگار، دانستن راه نوکری خالصانه، ضرورت توبه و استغفار، اهل ادعا نبودن و معامله با خدا، مرضی رضای خدا رفتـار کردن، معرفت پیـدا کردن، و عطش «معرفت‌جویی»، «برنفس سـوار شـدن»، «نیکـوکار و کار راه‌انداز بـودن»، «پرهیز از خودنمایی»، «راهنمایی دیگران به سـاحل امن»، «نماز اول وقت»، «دوری از تکبر»، «دعا و راز و نیاز در نیمه شب»، «تحلیه و تخلیه(استغفار از گناه)»، «خودخواه نبودن»، «گناه نکردن»، «چون خوشه گندم منعطف بودن»، «بااخلاص بودن»، «پیوند با ارباب داشتن و نوکری»، «پناه بردن به قرآن و پیوند با اهل‌بیت(ع)» ویژگی‌هایی است که برای یک مداح مورد تاکید قرار گرفته است.

نویسـنده در ادامه به ۴ ویژگی مـداح ایرانی و اسلامی اشاره کرده و نوشته است: «یک مداح ایران اسلامی باید ۴ ویژگی داشته باشد که دشمن جرات نفوذ پیدا نکند».

وی در ادامه توجه به این ۴ مورد را اصل دانسته اسـت: «اول بحث ولایت و فصل‌الخطاب است...»، «دوم بحث شهید و شهادت است...»، «سوم بحث محـرم و عاشـورا» و «چهارم ماه مبـارک رمضان است».

دانسـتن تاریخ تحقیـق و تاریخ تحلیلی نکته دیگری اسـت کـه در ادامه این کتـاب درباره آن صحبت شده و خوانندگان می‌توانند از آن استفاده کنند

در ادامـه بـه بایدهای مداحـی از زبان مرحوم محدث نوری اشاره شده است. در یکی از توصیه‌های علامه محدث نوری آمده است: «مداح نباید در مدح به‌گونه‌ای غلو کند که به کفر بینجامد».

«جایگاه مداحـی»، «سـعه‌صدر در مداحی»، «حرکت رو به جلو در مداحی»، «دانستن هدف در مداحی»، «کسب باور و یقین در مداحی»، «توصیه به روزه‌داری» و تاثیر آن موارد دیگری است که در این بخش درباره آن صحبت شده است.

در ادامه کتاب نویسنده درباره برخی دسته‌ها در مداحی سخن گفته است و تندروی و افراطی‌گری از جمله بدعت آوردن در مداحی را موجب لطمه‌زدن بـه فرهنـگ نـاب محمـدی(ص) می‌دانـد. وی همین‌طور درباره کسانی که از ولایت و پیشکسوتان پیشی می‌گیرند جزو این گروه می‌داند.

در ادامه نویسنده با اشاره به زیارت (واللازم لکم لاحق و المتاخر عنکم زاهق) درباره ملازمان ولایت که نه از ایشان پیشی می‌گیرند و نه عقب می‌مانند صحبت کرده است.

وی به دسـته سومی هم اشاره کرده است که با خواندن و نوشتن و حمایت کردن مقصر هستند.

نویسـنده در ادامه این بخش به نکات ظریفی که در بسیاری دیگر از سخنرانی‌ها و متون پیرامون مداحی از آنها غفلت می‌شود نیز اشاره و تاکید کرده اسـت: «شکر به آنچه خدا داده»، «عدم حسادت»، «حـلال و حرام نکـردن»، «اهل سـجده بودن»، «خوش‌برخـورد بودن»، «بی‌منـت و توقع خوبی کردن» و «یکرنگی ظاهر و باطن» از جمله مواردی اسـت که به آنها اشاره شـده و درباره آنها صحبت شده است. چه خوب است که این کتاب در اختیار علاقه‌مندان و مداحان قرار بگیرد تا از آن اسـتفاده کنند

نویسنده درباره موضوع پاکت هم صحبت کرده و نوشته است: «مداح باید یقین کند که خدا از همه بخشنده‌تر و مهربان‌تر است»؛ پس بانی مجلس هم خود خداست و مزد و پاکت را هم خودش می‌دهد که هم دنیایی اسـت و هم آخرتی. تعداد کم و زیاد جمعیت در اخلاص ما بـرای مداحی تاثیرنگذارد. مثـلا نگوییم فلان مجلـس رفتیم غلغلـه بود و جای سـوزن انداختن نبود. مداح اهل بیت نه‌تنها باید دارای صفات خاص باطنی باشـد بلکه از نظر ظاهری هـم باید دارای ویژگی‌های خوبی باشـد. در حال حاضر مشـکلی که ما خیلی با آن روبه‌رو هستیم همین ظاهر ذاکرین است؛ لباس، شغل، نام، محاسن، نظافت شخصی.

نویسـنده در بخش بعدی به آسیب‌شناسـی و احکام تخصصی در مداحی پرداخته است. در مقدمه این بحث که با طرح نکاتی تاریخی که مورد تحریف قرار گرفته است، آغاز می‌شود، آمده است: مواظبت و حراست از شـأن و جایگاه مداحی اهل بیت(ع)، وظیفه خطیری اسـت که بر سـایه ستایشـگران سنگینی می‌کند. خدای ناکرده اگر بر اثر کج‌فهمی و فهم نادرست از مسائل دینی و اجتماعی دچار خطا در اندیشـه و رفتار شویم، مردم را نسبت به اصل دین بدبین خواهیم کرد. در این بخش به شـکلی کوتاه به ۳۶ آسـیب و آفت جدی در مداحی اشاره شـده است. در ادامه این بخش احکام تخصصی در عزاداری نیز بحث شده است. به عنوان مثال:

حکم هروله در مراسـم عـزاداری اهل بیت(ع) چیست؟

حضرت آیت‌الله‌العظمی فاضل لنکرانی (قدس‌سره): هروله استحباب ندارد.

حضرت آیت‌الله‌العظمی بهجت (قدس‌سره): به قصد استحباب خصوصی انجام ندهند.

در حال سـینه زدن بـه هوا پریدن چه حکمی دارد؟

حضـرت آیت‌الله‌العظمـی صافی‌گلپایگانی: تمام این حرکات بازی و اسباب وهن مذهب است و جایز نیست.

حضـرت آیت‌الله‌العظمـی فاضل‌لنکرانـی (قدس‌سـره): هروله در اسـلام و فقط در قسمتی از سعی بین صفا و مروه برای مردان به عنوان یک عمل مستحب وارد شده است و در غیر این دو به عنوان یک عمل مستحب مشروع نیست (یعنی نباید به نیت مستحب بودن هروله کرد).

در ادامـه این بخش مـورد مهم دیگری مطرح شـده اسـت: عزاداری و رعایت حال مردم.

حرکت دسـته‌های عزاداری در شب‌های محرم تا نیمه‌شب همراه با استفاده از طبل و امثال آن که موجب مزاحمت مردم می‌گردد، چگونه است؟

حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای: اگرچه اقدام مراسم و شعائر دینی در زمان‌های مناسب در حسینیه از بهترین کارها و مستحبات موکد است، ولی واجب است برگزارکنندگان مراسم و عزاداران تا حـد امکان از اذیت و ایجاد مزاحمت برای مردم بپرهیزند.

حضرت آیت‌الله‌العظمی سیسـتانی: سعی شود که عزاداری‌ها موجب مزاحمت دیگران نشود.

حضرت آیت‌الله‌العظمی مکارم شـیرازی: عزاداری خامس آل‌عبا(علیه‌السلام) که از افضل قربات است باید به‌گونه‌ای برگزار گردد که مزاحمتی برای مردم نداشته باشد و مردم نیز در ایام عزاداری باید تا آنجا که میسر است همکاری کنند.

حضرت آیت‌الله‌العظمی صافی‌گلپایگانی: استفاده از طبل جایز نیست.

حضـرت آیت‌الله‌العظمی تبریزی(قدس‌سـره): در عزاداری اظهار شعائر به نحوی بدون استفاده از آلات لحوی مطلوب شارع است. بویژه در شب‌های تاسوعا و عاشورا مومنین تحمل می‌کنند و ثواب می‌برند.

حضرت آیت‌الله‌العظمی بهجت(قدس سره): ایذاء و مزاحمت مومنین جایز نیسـت و طبل زدن مطلقا اشکال دارد.

در ادامـه این بخـش با مثال‌هایی روشـن به آسیب‌شناسی مداحی پرداخته شده است.

در بخش بعدی آداب و فنون مداحی مورد بحث قرار گرفته‌است. «صداشناسی»، «مستمع‌شناسی»، «مجلس‌شناسی» و «وقت‌شناسی» از جمله فنون اصلـی برای مداح به حسـاب می‌آیـد. همچنین توضیحاتی درباره صدا در مداحی داده شـده است. ۴ عمل مهم حنجره مورد طرح قرار گرفته و درباره آن صحبت شده اسـت. «تعریف صوت»، «تعریف حجم صدا»، «تمرین قوی کردن حنجره»، «دلایل ایجاد عدم تناسب در پرده‌های صدا»، «عوامل موثر در کیفیت صدا»، «پرهیزهای حنجره در مداحی»، «خوراکی‌های مناسـب و نامناسب برای حنجره»، «مراحل رسـیدن به سـقف صدا»، «فواید کنترل حجـم صدا»، «زیر و بم صـدا» و بیماری‌هایی که باعث اختلال در صدای مداحان می‌شـود؛ از جمله نکات تخصصی اسـت که در قسمت فنون مداحی به شکلی کاملا آموزشی مورد بحث قرار گرفته است.

همچنین «روش‌های بهداشت صوتی و مراقبت از صدا»، «موارد استفاده نادرست از صدا»، «تقلید صدا»، «روش‌های پخته‌شـدن صدا»، و... به شکلی کاملا حرفـه‌ای و فنی موردتاکیـد و آموزش قرار گرفته‌است.

در بخشی از نکات کلی پیرامون مداحی در این کتاب آمده اسـت: «یکی از کارهای اساسـی برای قوت و انعطـاف و پختگی حنجره، تمرین مداوم و همیشگی و روزانه است». حتی کسانی که کارکشته هستند هم نیاز به تمرین دارند. حنجره مداح باید همیشه آماده باشد. نباید حنجره را تنبل بارآورد و نه آن‌قدر از آن کار کشـید که انعطـاف خود را از دست بدهد. بهترین استراحت برای حنجره خواب اسـت. بهترین راه برای آماده و گرم کردن حنجره، ورزش دادن آن و زمزمه قبل از مجلس و شروع آرام مجلس است.

نکات فـراوان دیگری در بخـش آداب و فنون مداحی وجود دارد که به شکلی کاملا تخصصی به ایـن موضوع پرداخته و در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته است.

در بخـش بعدی کتاب که بـا عنوان «روضه» پیش‌روی مخاطب آورده شـده اسـت؛ «مرثیه»، روضه، گریز زدن تعریف شـده اسـت. ویژگی‌های خاص امام حسین(ع) و اقسام گریه، پاداش زیارت امـام حسـین(ع)، نتایـج و آثار نهضت عاشـورا و ویژگی‌های زیارت اربعین نیز شناسانده شده است.

درباره روضه تحلیلی و آداب روضه‌خوانی هم در این بخش صحبت شده است. و روضه‌های صحیحی از اهل بیت(ع) و اولیای الهی آورده شده است.

در بخش بعدی این کتاب مناجات و زیارتخوانی مـورد بحث قرار گرفته اسـت. میـرزا جواد ملکی تبریزی می‌گوید: «بیشتر مردم، قدر نعمت مناجات را نمی‌دانند مناجات، شامل معارف بالایی است که جز اهلش که همان اولیای خدا هستند و از طریق کشـف و شهود به آن رسیده‌اند کسی از آن آگاهی نـدارد و رسـیدن به این معارف از راه مکاشـفه، از بهترین نعمت‌های آخرت است که قابل مقایسه با هیچکدام از نعمت‌های دنیا نیست».

لـذا در ایـن کتاب و در ایـن بخش به اهمیت مناجات تاکید شده اسـت. همچنین ویژگی‌های دعـا و زیارتخوانی، چرایی عـدم توجه به مناجات، چارچـوب کلی محافل مناجـات و ادعیه و زیارات بحث شده است.

دربـاره ویژگی‌های زیارات مختلف نیز صحبت شده است؛ «زیارت جامعه کبیره»، «دعای کمیل»، «مناجات خمس عشر»، «حدیث کسا»، «زیارت آل یس»، «زیارت عاشورا»، «دعای عشرات»، «دعای مجیر»، «دعای مشـلول»، «دعای ندبه»، «دعای صبـاح»، «دعای عرفه»، «دعای ابوحمزه ثمالی» و «زیارت ناحیه مقدسـه» از جمله ادعیه، مناجات و زیاراتی هسـتند که به تفصیل در این کتاب درباره آنها صحبت شده است.

در بخش آخر این کتاب اشعار و سبک‌ها آورده شده اسـت تا علاقه‌مندان و مداحان از آن به نحو احسن استفاده کنند.

در نهایت و به طور خلاصه می‌توان گفت؛ کتاب حاضر مجموعه کاملی برای کسـانی اسـت که در حوزه ذکر اهل بیت(ع) هستند و مردم را با انوار اهل بیت(ع) آشنا می‌کنند. شاید مطالعه که به گمشده عصر حاضر تبدیل شده است، بتواند بهتر و بهتر از گذشته مداحان و ذاکران اهل بیت(ع) را در خدمت به این آستان یاری کند. مداح باید همیشه یک قدم جلوتر باشد و مطالعه کند.

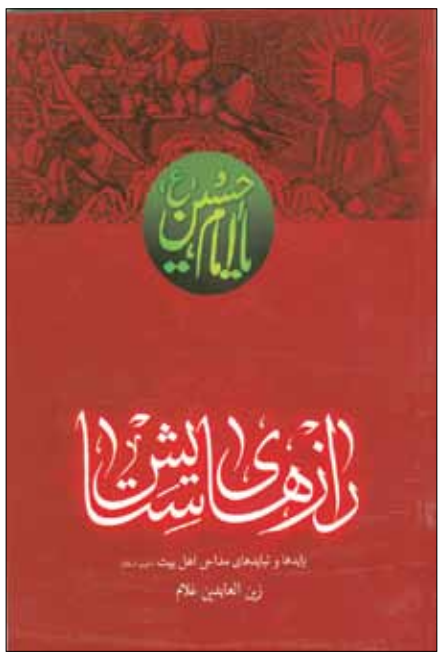

اشاره

فرصت از این بهتر؟

حرفه مداحی حرفه بسیار باشرافتی است؛ چرا؟ چون در طول تاریخ کسـانی بودند که ستمگران را، ظالمـان را، زورگویـان را مـدح می‌گفتند و مـدح می‌کردند؛ امـروز هم هسـتند. امروز هم در دنیا کسـانی هسـتند که زبان می‌گشایند به مدح پلیدترین انسـان‌های عالم، یا قلم‌هایشـان را بـا مزد ــ با مزدی کثیـف و پلید ــ در این راه به‌کار می‌اندازند؛ شما به‌عکس، زبان‌تان، نفَس‌تان، حنجره‌تان، قـدرت هنری‌تـان در خدمت مدح فضیلت اسـت. خاندان پیغمبر خاندان فضیلتند؛ سـرتاپا فضیلت. مادح خورشید مداح خود است؛ شما در واقع با مدح فضیلت خاندان پیغمبر، مدح خودتان را هم می‌کنید و در واقع شرافت این شغل را نشـان می‌دهید. من چند سال قبل از این، در همین مجلس مربوط به فاطمه زهرا (سـلام‌الله علیها) این شعر را از مرحوم صغیر اصفهانی خواندم.

در حدیث آمد که اندر لیلة‌الاسراء پیمبر
اشترانی دید، من خود اشتری زان کاروانم
گر نداری باور و حجت همی خواهی نظر کن
بر کتاب مدح او در دست من کاین هست بارم

رحمت خدا بر صغیر اصفهانی. بنابراین شـما کتاب مدح فضیلت را در دست دارید؛ این شرافت بزرگی اسـت؛ خوش به حال شما؛ قدر بدانید این حرفه را، این خصوصیات را و این فرصت را مغتنم بشمارید. این، نکته اول درباره مداحی.

نکته دوم؛ امروز جامعه مداح کشـور، فرصت بسـیار بزرگی را در اختیار دارد؛ شـما مجالسی تشـکیل می‌دهید؛ جمعیت‌های بـزرگ، گاهی جمعیت‌های هزاران نفری و غالباً هم جوان جمع می‌شـوند پای منبر شـما و پای خواندن شما و مدیحه‌سـرایی و مرثیه‌خوانی شما؛ از این فرصت بهتر؟ این‌همه مخاطب، این‌همه دل آماده شنیدن و نیوشـیدن، این همه نفوس آماده تربیت شدن در اختیار شما هستند؛ این فرصت است؛ اغتَنِمُوا الفُرَص فَانها تَمُر مَر السحاب. این فرصت را مغتنم بشمرید؛ از این فرصت بهترین استفاده را بکنید.

نکته سـوم؛ بهترین اسـتفاده از این فرصت چیست؟ تبلیغ معارف دین؛ تبلیغ همان چیزی که این بزرگواران، این نشانه‌های عظمت و فضیلت برای خاطر آن، جانشـان را کف دسـت گرفتند؛ این‌همه رنج بردند؛ این‌همه مصیبت کشـیدند؛ حادثه عاشـورا به‌وجـود آمد؛ حـوادث گریه‌آور صدر اسـلام به‌وجود آمد. [اینهـا] برای چه بود؟ برای ترویج معارف دین بـود. از این فرصت برای ترویج معارف دین، برای سـوق دادن نسل جوان به عمل به دین، به عمل به شـریعت، به عمل به مسـؤولیت‌های بزرگ این دوران استفاده کنید. امروز کشـور ما، ملت ما و دنیای اسـلام محتاج درست فهمیدن، درست عمل کردن و ایستادگی کردن اسـت. ملت ایران الگو است؛ در میان ملت، جوانان موتور حرکتند. این جوان‌ها در اختیار شما هسـتند؛ یعنی شما با یک نگاه ملاحظه خواهید کرد که به یک معنا موتور حرکت دنیای اسـلام، زیر کلید شما اسـت. معارف دین را تبلیغ کنید. آنچـه را مردم احتیاج دارند و آنچه را این جوان‌ها احتیاج دارند برای پاک بودن، برای پاک زیستن، برای سبک زندگی اسلامی، برای مسلمان شدن به‌معنـای واقعی کلمه، برای عاقبت به خیری، به اینها یاد بدهید؛ این در اختیار شـما است. کِی ما در طول تاریخ این‌همه مجلس داشتیم که در آنها این‌همه جوان جمع بشـوند و دل‌هایشـان را در اختیار شما بگذارند. در زمان ما و در دوره جوانی ما در مشهد اگر همه مداح‌ها را می‌شمردند، از پنج، شش نفر بیشتر نمی‌شدند، در تهران هم یک‌خرده بیشـتر از این. این‌همه مجلس، این‌همه گوینده، این‌همه خواننده، این‌همـه هنر، این‌همه صدای خوش، شـعرا هم به‌کار می‌افتند و آنها هم شعر می‌گویند؛ از این فرصت اسـتفاده کنید؛ این هم نکتـه بعدی. و نکته آخر؛ پرهیز از انحراف، پرهیز از خرافه‌گرایی، پرهیز از مشکل‌تراشـی در عقاید جوان‌ها؛ گاهی ما یک کلمه‌ای می‌گوییم که یک گرهی در ذهن جوان مخاطب ما به‌وجود می‌آید؛ این گره را چه کسی می‌خواهد باز کند؟ این گرهی را که ما با بیان ناقص خودمان یا بیان غلط خودمان یا بی‌توجهی و بی‌مسؤولیتی خودمان در ذهن این جوان به‌وجود می‌آوریم و عقیده او را دچار مشکل می‌کنیـم، این گره چگونه باز خواهد شـد؟ اینها مسـؤولیت اسـت. اینکه ما مجلس عـزاداری و مـدح سیدالشـهدا را ــ که عظمـت او به‌خاطر شـهادت اسـت، عظمت او به‌خاطر فداکاری در راه خدا اسـت، عظمت او به‌خاطر گذشت است؛ گذشـت از همه چیز، از همه خواسته‌ها، از همه مطلوب‌ها ــ تبدیل کنیم به یک نقطه سبک، به یـک جایی که یک تعدادی جوان لخت بشـوند، بپرند هـوا، بپرند پایین و ندانـند چه می‌گویند، درسـت است؟ این شکر این نعمت است که خدا به شـما داده؟ این صدای خوش نعمت است؛ این توانایی اداره مجلس نعمت است؛ اینها چیزهایی است که خدا به همه نداده است، به شما داده؛ باید این نعمت‌ها را شکر بگزارید. بنابراین من جامعه مـداح را از ته دل دوسـت مـی‌دارم؛ برایتان دعا می‌کنم؛ خداوند ان‌شاءالله به شماها توفیق بدهد، به شماها کمک کند؛ اما این را هم عرض می‌کنم که انتظارات از جامعه مداح، امروز در جامعه ایرانی و در کل نگاه منطقه‌ای، انتظار بالایی است.

***بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مداحان ۹۴/۰۱/۲۰**